

Minister à Deo, nec de lucro, nec de cibo agit. eo tamen manifestè hoc intellexerunt homines illi, quia leones interficientes, ac laniantes plurimos, coram corpora non attingebant, nec carnes comedebant, nec sanguinem sugebant, nec dentibus ossa mordebant, & cum obstructo ore ad comedendum in corpora saeviebant, in fœsta cadentes; hoc non à terrena natura; sed à supernaturali Dei virtute venit; & minister, qui nec de suo lucro, nec cibo agit; hic non ab humana natura venit, sed ab una Dei manu, Abulens. ibi q. 13. ait: Fortè leones illi solum occidebant viros, & fœminas, & nullius cadaver comedebant; ut tunc manifestè apparet, quòd Deus mittebat eos. Et hoc confirmat ex Leone interficiente in via virum dei, & ejus cadaver non comedente. Reg. 13. n. 14.

QUÆSTIO VIII.

Quare Dominus tam prudenter, ac magnificè remunerat bonum servum?

45. Servus honorandus non verbis, sed donis. Ait illi Dominus: Euge serve bone, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem civitates: In quo ostenditur ejus prudentia ac magnificètia, honorat non solum verbis; Euge serve bone, sed etiam muneribus datis: Eris super decem civitates. Sic & Affuerus honoravit Mardochæum regali purpura, & voce præconis: Esther. 6. n. 8. Sic & Balthazar Daniel. 5. n. 29.

Secundò, Ait illi: In modico fuisti fidelis, Quia omnia quæ dantur in terris licet spiritualia, & supernaturalia in seipsis magna sint, tamen comparatione eorum, quæ largiuntur in cœlis, parva, & exigua sunt, ut dixi in simili parabola de quinque talentis, tom. 4. cap. 52. q. 10. & ait illi: Eris super decem civitates. Seu ut alii legunt: Super decem provincias. Non statim illi tantum regimen concedit, nisi post agnitam, & probatam ejus fidelitatem in negotiatione talenti traditi. Ait David de se: De postulantibus accepit eum. Pascere Jacob servum suum: Plal. 77. n. 1. Ad regni gubernacula, non elegit eum à domo patris sui, sed de pastorali ovium officio, & non de quibusque ovibus sed de fatantibus, hoc est, factum habentibus; ut notat noster Incognitus, quia super has major est cura pastorum, & ait: pascere Jacob, quia ad imitationem illius sic erat sollicitus super gregem suum, ut diceret: Die, noctuque estu urebar, & Gelu, fugiebarque somnus ab oculis meis: Genes. 31. n. 40. Exercitata, ac largo experimento tanta solertia, cura, ac diligentia ex pecuinis ovibus ad humanas regendas eligit Deus David. D. Augustinus, & noster Incognitus inquirunt. Intelligitur ad literam, quod David ex pastorali officio pecudum ad regimen hominum translatus est. Vide suprâ, q. 4. n. 23. 24.

47. Tertiò, pondera loquendi modum, Eris potestatem habens super decem civitates, seu ut habet Syriacus. Eris dominans super decem; seu ut alii legunt, Esto preses super decem. Non ait: Ego te constituo super decem, sed ait: Eris potestatem habens, sed eris dominans; si verò iniquitas à quonam hanc potestatem, & dominatum habeat: à suis, nempe, meritis. Bonus, & præ-

clarus judex, non dat ex affectu, ac voluntate sua, sed prout merita exigant, & requirunt. Ait supremus Iudex Christus D. Joan. 5. n. 30. Ioan. 5. Ego non possum à me facere quidquam, sicut audio, sic facio. Domine, tu à Patre tuo constitutus es Iudex vivorum, ac mortuorum, finalem, ac terminativam sententiam in unum quemlibet profers, quomodo dicis, Non possum à me facere quidquam? O præexcellens Iudex! omnium Judicum regula, ac norma; non enim facit quidquam à semetipso excogitatum, sed ut à meritis est expetitum, ac exquisitum, & ideo subdit: Sicut audio, sic facio: Ac proinde sicut ipsa merita postulant, ac flagitant; sic sententia à me promulgatur: ac declaratur, velut si dicat, non tantum credatur sententia à meo ore exire, sed potius à meritis, ac factis uniuscujusque nasci, & provenire. D. Ambrosius lib. 5. Epistol. 21. elegantissimè ait: Non enim quasi infirmus dicit: Non possum ego à me facere quidquam: Sed hoc loco quasi iudex loquitur: ut cognoscamus homines in iudicando, quod non ex voluntate nostra, & potestate; sed ex aequitate debemus formare sententiam. Iustitia in iudicando, non potentia est in iudicando. Ego non iudico, sed facta tua te iudicant. Ipsa te accusant; ipsa te condemnant, leges te iudicant, quas iudex non convertit, sed custodit. Nihil ex me ego profero, sed ex te forma iudicij in te procedit: Singula sunt auctora verba, & maxime ad iudicium documenta: Ego non iudico, sed facta tua te iudicant.

Cum David accepisset Abner interfectum à Joab se mundum ostendens, ait 2. Reg. 3. n. 29. Sanguis Abner, veniat super caput Joab, & super omnem domum Patris ejus: Hoc est, sanguis, ac mors Abner ad capitalem sententiam postulat Joabum, ut est communis sententia Abulensis, & aliorum; ut ita fieret manifestum, quòd mors, quam David præcepit filio suo Salomoni inferre Joab, non tantum ab illo proveniebat, sed potius à delicto, ac crimine Joab, quod ipsum postulaverat ad mortem.

Luc. 19. n. 20. Alter venit dicens: Domine, ecce mna tua, quam habui repositam in sudario.

Num. 21. Timui enim te, quia homo austerus es; tollis quod non posuisti, & metis quod non seminasti

VERSIONE

Syrus. Quæ apud me reposita est in sindone.

Arabicus. Eam involvi in sudario.

Persicus. In angulo abscondi.

Arabic. n. 21. Cum sis homo austerus, & colligis ubi non coarctasti.

Ethiopicus. Quod homo sis; quod metis, quam in loco non posuisti, tollis.

Persicus. Homo durus corde.

EXPOSITIO

EXPOSITIO IV.

49. Lyran. ALTER venit: In quo representantur mali & iniqui, ut advertit Lyran. qui non cogitant de reddenda ratione in iudicio: Ecce mna tua, quam habui repositam in sudario: hoc est, involutam linteo servavi, ut tibi integra, & salva sit, ut eam mihi dedisti, ait Beda; Pecuniam in sudario ligare, est præcepta otio lenis torporis abscondere.

50. Timui enim te: Rationem apponit iniquus servus desumptam ex sua malitia, ac nequitia, ex suaque pusillanimitate, ne bene ageret: Quia homo austerus es, scilicet severus, rigidus, durus, ut habetur Mat. 25. Timui te, quia in iudicio districtissime queris, ut ait Albert. Magnus, & jam de quolibet verbo otioso: Tollis quod non posuisti, & metis quod non seminasti: Quia ut ait Lyran. in Prælati Ecclesiæ non solum requiruntur bona in propria persona, sed etiam ea, quæ ob omissionem suam in subditis non plantarunt.

QUÆSTIO IX.

Quare iste malus servus non in alio loco sed in sudario reponit absconditam pecuniam Domini sui.

51. Venit iste iniquus servus: Domine, ecce mna tua, quam habui repositam in sudario: quem graviter pungit D. Hieronim. lib. 2. contra Jovinian. & ait: Quod autem Dominus, non vis contentus sit, quæ habemus, sed semper majora desiderat, dicens: Quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, & ego veniens cum uluris exegissem illam: Quod quidem Apostolus Paulus sciens, præteritorum obliviscitur: & ad ea quæ sunt, se extendit, id est, quotidie proficit, nec servat in sudario delicate gratiam quam accepit, sed avarus negotiator renovatur de die in diem, & decreverit se putat, nisi semper creverit: Inde iste servus damnatur, quia talentum acceptum recondit in sudario, cum illo semper deberet negotiari, crescere, ac proficere: quam doctrinam communis Patrum Senatus probat. D. Bernard. Epist. 91. ait: Vbi incipis non esse melior, ibi desinis esse bonus: D. Leo serm. 8. de Passi. ait: Qui non proficit deficit, & qui nihil acquirit, non nihil perdit. Ad hunc sensum dicebat etiam Ps. 118. n. 1. Beati immaculati in via, qui ambulat in lege Domini. Et quomodo ambulantiem in via dicit Beatum; dicente Ecclesiastico 11. n. 30. Ante mortem non laudes hominem quemquam: Ac si diceret, ut ait D. Max. homil. 59. Iuda post vitam magnifica post consummationem: Quomodo ergo ambulantes in via dicit Beatos: quia non stant, sed ambulant: nam qui stant cadunt, qui ambulant procedunt, & ad majora se extendunt, ac elevantur.

Secundò, Ait: Habui repositam in sudario. Hic piger servus in nullo alio loco reponit, nisi in sudario, in quo ut notat Lyranus, corpora mortuorum involvuntur. In tali loco ponitur hominis talentum otiosum, & non lucrativum, nec suo muneri correspondens, quod notavit Theophylactus, advertens sudarium inservire ad mortuos involvendos; & subdit: Merito igitur ignavus illi in sudario reconditum fuisse donum, ait: mortuum enim ille fuerat, & inefficax, non evolvens neque lucrum faciens: Et apud D. Mat. 25. n. 18 in parabola de talentis, quæ juxta graves Authores eadem est; dicitur, quod servus piger abiens fodit in terram. Talentum otiosum, & proficuum sic à vivis exulat, ut non solum inter mortuos in sudario involutum reputetur, sed etiam jam sub alta fossa in terra humatum. Quod ex duplici ficulneæ parabola confirmo: Dominus vinea veniens & videns ficulneam sterilem sine fructu per tres annos, dixit cultori vineæ: Succide ergo illam, ut quid etiam terram occupat: Luc. 13. n. 7. terram occupat inutiliter sine fructu; ac proinde succidatur, & in ignem mittatur: Syriacus: Ut quid terram otiosam occupat? Idem est, quod sit otiosa, ac inutilis, & solum ad ignem serviens. Secundò, & ex altera parabola; cum venisset Jesus, & secus viam invenisset ficulneam sine fructibus, maledixit ei, dicens: Nunquam ex te fructus nascatur, & arefacta est continuo ficulnea: Mat. 21. num. 20. Marc. 11. num. 4. Christus sua maledictione percussit, ut fructus non germinaret, cur etiam sua jucunda viriditate, foliorum ornatu, ramorum dilatactione, ac extensione siccatur, ac privatur. Cur ergo dum fructibus spoliatur, etiam vitam amittit? Arbor insensibilis noluit vitam sine fructibus; cum idem sit fructibus viduari, ac vita omnium carere. Vide supra Mat. 21. q. 5. num. 43. 44. 45.

QUÆSTIO X.

Quare tam diverso modo se habet Dominus cum hoc servo negligenti, ac cum illo, qui sine veste nuptiali est ingressus?

Compone nunc; quare tam dispari exitu cum hoc servo deside, ac cum illo, qui sine veste nuptiali, seu sordida, ingressus est ad nuptias agitur; nam de hoc mandat Rex suis ministris: Ligatis manibus, & pedibus ejus, mitte eum in tenebras exteriores, ibi erit fletus, & stridor dentium. Mat. 22. num. 13. At verò huic servo otioso quas penas illi imponit Dominus? dicit suis: Auferite ab illo mnam: Nunc modo tam clemens, & benignus est Dominus cum isto servo inutili, qui Domini sui mandatum præteriens, contempsit cum talento sibi dato negotiari, & tam rigidus cum illo qui forsitan ob paupertatem, meliorem vestem non habeat: Nunquid Dominus iste agit de more hominum hujus sæculi, qui pauperes opprimunt, & divites venerantur? Absit: Sed rigidus servus negligens punitur dum auferitur ab eo mna: Tam ardentis desiderio, ac ferventi amore

amore homines ad aurum rapiuntur, ut potius ligatis manibus, ac pedibus in horribiles tenebras conjici eligant, quam aurum e manibus rapi, proindeque gravius tormentum subit, dum ab auro depauperatur, quam ille alter dum torius membris constrictis ad formidabilem carcerem traditur.

55. Profecturi filii Israël de Aegypto perierunt ab eis vasa aurea, argentea vellemque plurimam: Dominus autem dedit gratiam coram Aegyptiis, ut commadarent eis, & spoliaverunt Aegyptios: & profecti sunt: Exod. 12. n. 6. D. Chryostomus in Psal. 135. affirmat hanc spoliacionem inter cæteras plagas Aegyptiis immittas fuisse omnium gravissimam, ac durissimam, quod mihi valde grave, ac difficile videretur: Nonne durius & gravius erat illis, quod aquæ verterentur in sanguinem, ita ut non possent Aegyptii bibere aquam fluminis, & inde consequens erat, ut multi præ siti perirent; Nonne gravius erat multitudo muscarum, locustarum, Cyniphum, qui multis moribus

infectis, magnis ulceribus Aegyptios premebant, & omnium atrocissimum, ac durissimum primogenitorum mors. Quomodo ergo sanctus Pater astruit, quod spoliatio Aegyptiis fuit omnium gravissima plaga. Tanto amoris affectu tenebantur Aegyptii ad aurum, & argentum, ut levius, ac suavius esset illis vita privari, omnique illius commoditate, doloribus, ac vulneribus affligi, dilectissimisque primogenitorum pignoribus spoliari, quam auro, & argento depauperari, pluris homines æstimant suas divitias, quam semetipsos, filios ac cætera omnia. Pulchrè dixit de Juda proditore Drogæ Ostiensis lib. 1. de Passione Domini. *Eccè infelix, qualiter excacatus est, maluit se ipsum perdere, quam denarios perire: Denarios templo, se ipsum laqueo addixit.* De his multa in omnibus meis libris in Sibyllario, Verb. *Avaritia*.

Cætera quæ hic scribit Evangelista explicata sunt apud D. Matth. 25. quæst. 7. 8. 9. & 20.

Exod. 12. Chrylost.

Avarus plus æstimat aurum, quam se ipsum, ac filios suos.

CAPVT XX.

IT factum est: in una dierum docente illo populum in Templo, & Evangelizante, convenerunt principes sacerdotum, & scribæ cum senioribus, 2. Et aiunt dicentes ad illum: Dic nobis, in qua potestate hæc facis? aut quis est qui dedit tibi hæc potestatem? 3. Respondens autem Jesus; dixit ad illos: Interrogabo vos, & ego unum verbum: Respondete mihi. 4. Baptismus Joannis de cælo erat an ex hominibus? 5. At illi cogitabant inter se, dicentes, quia si dixerimus de cælo, dicet, quare ergo non credidistis illi? 6. Si autem dixerimus ex hominibus, plebs univèrsa lapidabit nos: certi sunt enim Joannem Prophetam esse. 7. Et responderunt se nescire unde esset. 8. Et Jesus ait illis, neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio. 9. Cœpit autem dicere ad plebem parabolam hæc: Homo plantavit vineam, & locavit eam colonis: & ipse peregrè fuit multis temporibus. 10. Et in tempore misit ad cultores servum, ut de fructu vineæ darent illi. Qui cæsum dimiserunt eum inanem. 11. Et addidit alterum servum mittere; illi autem hunc quoque cædentes, & afficientes contumelia, dimiserunt inanem. 12. Et addidit tertium mittere: qui & illum vulnerantes ejecerunt. 13. Dixit autem Dominus vineæ, quid faciam? mittam filium meum dilectum: forsitan cum hunc viderint, verebuntur. 14. Quem cum vidissent coloni, cogitaverunt intra se, dicentes; Hic est hæres; occidamus illum, ut nostra fiat hæreditas. 15. Et ejectum illum extra vineam occiderunt. Quid ergo faciet illis Dominus vineæ? 16. Veniet, & perdet colonos istos, & dabit vineam aliis. Quo audito dixerunt illi: Absit. 17. Ille autem aspiciens eos, ait: Quid est ergo hoc quod scriptum est: lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli? 18. Omnis qui cœderit super illum lapidem, conquassabitur; super quem autem ceciderit conuuet illum. 19. Et quærebant principes sacerdotum, & scribæ mittere in eum manus illa hora, & timuerunt populum; cognoverunt enim, quod ad istos dixerit similitudinem hæc. 20. Et observantes, miserunt insidiatores qui se istos simularent: ut caperent eum in sermone, & traderent illum principatui potestati præsidis. 21. & interrogaverunt eum, dicentes: Magister, scimus quia hæc dicit, & doces: & non accipis personam, sed viam Dei in veritate doces. 22. Dicit nobis tributum dare Cæsari an non? 23. Considerans autem dolum illorum, dixit ad eos: Quid me tentatis? 24. Ostendite mihi denarium: Cujus habet imaginem & inscriptionem? Respondentes dixerunt ei, Cæsaris. 25. Et ait illis: Reddite ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo: 26. Et non potuerunt verbum ejus reprehendere

reprehendere coram plebe: & mirati in responso ejus, tacuerunt. 27. Accesserunt autem quidam Sadduceorum, qui negant esse resurrectionem, & interrogaverunt eum. 28. dicentes: Magister, Moyses scripsit nobis, si frater alicujus mortuus fuerit habens uxorem, & hic sine liberis fuerit, ut accipiat eam frater ejus uxorem & susciet semen fratri suo. 29. Septem ergo fratres erant: & primus accepit uxorem, & mortuus est sine filiis. 30. Et sequens accepit illam, & ipse mortuus est sine filio. 31. Et tertius accepit illam. Similiter, & omnes septem, & non reliquerunt semen, & mortui sunt. 32. Novissimè omnium mortua est & mulier. 33. In resurrectione ergo, cujus eorum erit uxor? Siquidem septem habuerunt eam uxorem. 34. Et ait illis Jesus: Filii hujus sæculi nubunt, & traduntur ad nuptias: 35. Illi verò qui digni habebuntur sæculo illo & resurrectione ex mortuis, neque nubent, neque ducent uxores. 36. Neque enim ultra mori poterunt: æquales enim Angelis sunt: & filii sunt Dei, cum sint filii resurrectionis. 37. Quia vero resurgant mortui, & Moyses ostendit, secus rubum sicut dicit: Dominum, Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Jacob. 38. Deus autem non est mortuorum, sed vivorum: omnes enim vivunt ei. 39. Respondentes autem quidam Scribarum, dixerunt ei: Magister, bene dixisti. 40. Et amplius non audebant eum quicquam interrogare. 41. Dixit autem ad illos: Quomodo dicunt Christum, filium esse David? 42. Et ipse David dicit in libro Psalmorum: Dixit Dominus Domino meo, scde à dextris meis. 43. Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum: 44. David ergo Dominum illum vocat: & quomodo filius ejus est? 45. Audiente autem omni populo dixit discipulis suis. 46. Attendite à Scribis qui volunt ambulare in stolis, & amant salutationes in foro, & primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in conviviis. 47. Qui devorant domos viduarum, simulantes longam orationem: Hi accipient damnationem majorem.

ARGUMENTUM cum Remissionibus.

Primò, Vers. 1. Christus Dominus quærentibus Scribis, quâ auctoritate predicaret, opponit testimonium Joannis Baptistæ, de se testificantis, quod à deo missus sit ad prædicandum: de quo jam dixi supra Matth. 21.
 Secundò, Vers. 9. Proponit parabolam vineæ, in qua coloni, servos domini sui, imò & filium ejus interfecerunt: De quo dixi tom. 4. cap. 43.

Tertiò, Vers. 22. Tentantibus Pharisæis, an liceat tributum dare Cæsari? Respondet Reddite, quæ sunt Cæsaris Cæsari; & quæ sunt dei, deo: de quo egi tom. 4. cap. 45.

Quartò, Vers. 27. Sadducæos negantes resurrectionem, redarguit, illamque eis ex Scriptura probat: de quo vide supra Matthæi 22.

Quintò, Vers. 42. Eis demonstrat se esse verum Messiam, ac verum Deum; eo quod David Psalm. 109. eum vocat dominum: Quod habes explicatum tom. 4. cap. 46.

CAPVT XXI.

RESPICIENS autem, vidit eos qui mittebant munera in gazophylacium divites. 2. Vidit autem & quandam viduam pauperculam nutriendam ara minuta duo. 3. Et dixit verè dico vobis quia vidua hæc pauper, plus quam omnes misit. 4. Nam omnes hi, ex abundantia sibi miserunt in munera Dei; hæc autem ex eo quod deceit illi omnem victum suum quem habuit, misit. 5. Et quibusdam dicentibus de